

Flukten fra Øst-Tyskland

OM STUDIEARKET

Dette studiearket er utviklet for å gi ideer til hvordan det i skolesammenheng kan jobbes med de forskjellige tematikkene som berøres i filmen «Flukten fra Øst-Tyskland». I tillegg inneholder studiearket også konkrete oppgaver knyttet til filmen og filmens filmiske virkemidler.

Studiearket fokuserer dermed både på å gi innsikt i filmens temaer, innhold og form, men åpner samtidig opp for en tverrfaglig og estetisk tilgang til emnene som filmen berører. Det vil for eksempel være naturlig å arbeide med konkrete, historiske og samfunnsrelevante temaer som DDR som stat, sosialismen, Berlinmurens fall, den kalde krigen osv., og ettersom filmen handler om flukten fra et totalitært samfunn kan filmen også brukes som utgangspunkt for å jobbe med mer aktuelle emner.

Elevene vil for eksempel kunne utfordres i å sette handlingene fra filmen i et moderne perspektiv, og man vil kunne jobbe med emner som dagens flyktningkrise eller for eksempel berøre temaer som overvåkningssamfunnet. Studiearket er som utgangspunkt utarbeidet til lærere, men inneholder også konkrete forslag til oppgavene for elevene (se side 8).

OM FILMEN

Dette er den sanne historien om de østtyske familiene Strelzyk og Wetzel, som i september 1979 skapte overskrifter over hele verden. I all hemmelighet arbeidet de med å konstruere en luftballong, som skulle gjøre det mulig for dem å flykte fra diktaturet i øst til friheten i vesten. En dristig og modig plan, hvor både forberedelsene og selve flukten, setter dem i fare for sikkerhetstjenesten Stasi med sine informanter plassert overalt. Og når Stasi uunngåelig kommer på sporet av dem, blir familienes flukt en kamp mot klokka, hvor hvert sekund teller.

«Flukten fra Øst-Tyskland» er en dramatisk spenningsfilm som er holdt i en gjennomført 70-tallsatmosfære. Filmen ble en gigantisk suksess i hjemlandet, hvor den til nå er sett av mer enn en million.

Den velkjente historien har tidligere dannet grunnlag for flere dokumentarfilmer, samt den amerikanske spillefilmen Night Crossing fra 1982 med John Hurt og Jane Alexander. Filmens lansering i Norge kommer i forbindelse med at det nå er 30 år siden Berlinmurens fall (9. november 1989).

Se mer på <https://www.anotherworld.no/flukten-fra-osttyskland/>

EKSEMPLER PÅ FAGLIGE MÅL

Norsk

- demonstrere en analytisk forståelse over for tekster og andre uttrykksformer
- uttrykke egne meninger i diskusjoner og vurdere, hva som er saklig argumentasjon
- foreta flertydige fortolkninger
- sette teksten i relasjon til aktuelle problemstillinger
- ha viten om sammenheng mellom situasjon, kultur og språk
- kommunisere aktivt i forskjellige språklige og kulturelle situasjoner i en globalisert verden

Samfunnsfag

- diskutere demokratioppfattelser og egne muligheter for deltagelse i demokratiet
- diskutere sammenhengen mellom demokrati og rettsstat
- diskutere kulturs betydning for individer og grupper
- se sammenhengen mellom politiske synspunkter og økonomiske, sosiale og kulturelle plasseringer og interesser

Filmstudieark

Forfatter: Another World Entertainment
Klassetrinn: [8. - 9. trinn, 10. trinn, Videregående]
Fag: Tysk , Samfunnsfag , Historie , Norsk
Tema: Historie, Individ/gruppe, Kjønn og kjønnsroller, Vennskap/respekt, Politikk og samfunn

Fakta

Originaltittel: Ballon
Regi: Michael Herbig
Roller: Friedrich Mücke, Karoline Schuch, David Kross
Manus: Kit Hopkins
Genre: Drama / Spenning / Krigsfilm
Nasjonalitet: Tyskland
Språk: tysk
Produsent: Michael Herbig
Musikk: Marvin Miller
Lengde: 2 t. 5 min.
Distribusjon: Another World Entertainment
Produksjonsår: 2018
Aldersgrense: 12 år

Filmplakat:

Tysk

- oppnå viden om sentrale kulturelle, sosiale og historiske forhold
- oppnå viden om tysk språks og kulturs betydning i Europa

Historie

- redegjøre for sammenhengen mellom fortidsfortolkninger, nåtidsforståelser og framtidsforventninger
- utarbeide løsningsforslag på historiske problemstillinger med utgangspunkt i utvalgte kilder

FAG OG TEMA

«Flukten fra Øst-Tyskland» er opplagt til tverrfaglig undervisning. Følgende fag og tema er relevante:

Norsk

- Dramaturgi: fortellerstrukturen
- Dramaturgi: hovedkarakterenes funksjoner (personkarakteristikk)
- Sjangerkjennetegn: spenningsfilm (spenningskurve, vendepunkter, point of no return, avslutning)
- Filmens symbolikk og fargevalg

Tysk

- Berlinmurens fall
- Tysk identitet og forholdet til sosialismen
- Følgene av oppdelingen mellom Øst-Tyskland og Vest-Tyskland
- Høyreekstremisme i det tidligere Øst-Tyskland

Samfunnsfag

- Krigsflyktninger og asylsøkere
- Demokrati, sosialdemokrati og sosialisme
- Overvåkningssamfunnet

Historie

- Sosialismens historie (Karl Marx, Lenin)
- Demokratibegrepet i en historisk kontekst
- Nyere tysk (og europeisk) historie

Dette er bare noen eksempler på de faglige områdene som filmen berører. En filmanalyse er en god måte å arbeide med «Flukten fra Øst-Tyskland», men det er samtidig mulig å legge opp til en mer aktuell vinkling med utgangspunkt i filmen.

Det er også mulig å inkorporere naturfag eller kunst og håndverk ved å la elevene bygge sin egen luftballong for eksempel.

I det følgende gis det utdypende eksempler på de filmfaglige vinklene som kan inkluderes i arbeidet med filmen. I tillegg vil det gis forslag til konkrete oppgaver.

FILMFAGLIGE VINKLER

Det er flere filmfaglige vinkler som kan analyseres i «Flukten fra Øst-Tyskland».

DRAMATURGI: PERSONKARAKTERISTIKK

«Flukten fra Øst-Tyskland» har flere hovedpersoner (de to familiene), og en rekke bipersoner som står i forhold til hovedpersonene. På film har de fleste bipersoner en funksjon i forhold til hovedpersonen. Bipersonene kan for eksempel stå i kontrast til hovedpersonen, så hovedpersonens dilemma eller kamp blir tydeligere. Eller bipersonene skal være med på å belyse hva som foregår i hovedpersonens sinn.

I det følgende vil det ses nærmere på hovedpersonen (protagonisten) Frank (Jonas Holdenrieder) og hans forhold til bipersonen Klara (Emily Kusche), samt antagonistens Oberstleutnant Seidel (Thomas Kretschmann). På elevarket vil det være oppgaver med relasjon til nettopp disse personene og deres motiver.

Hovedpersonen: Frank

Det er hovedpersonens (protagonistens) prosjekt som er filmens sentrale handling. I "Flukten fra Øst-Tyskland" er det fire hovedpersoner: Frank, Franks far (Peter), hans mor (Doris), i tillegg til Günther og Petra Wetzel. Deres felles prosjekt dreier seg om å flykte fra det totalitære styret i DDR. Franks yngre bror må betegnes som en biperson til tross for at han inntar en viktig rolle i filmen, men man blir ikke like godt kjent med ham som de resterende.

Frank er interessant som hovedperson på grunn av hans kjærlighetsforhold til naboenta Klara, som er datter av en agent for Stasi. Forholdet mellom dem utgjør en viktig parallellhistorie i filmen, ettersom Franks følelser for Klara er i ferd med å sette familiens flukt på spill. Mens alle de øvrige hovedpersonene har et felles mål om å flykte til Vesten (ytre konflikt), er Frank splittet mellom sitt ønske om frihet, usikkerheten i forhold til sin egen fremtid på den ene siden og sine følelser for Klara på den andre siden (indre konflikt)

Kontrastkarakteren Obersløytnant Seidel:

Kontrastkarakteren kalles også antagonist og er hovedpersonenes motstander. Det er aldri noen tvil om at Seidel er den store trusselen for familiens flukt i filmen. Mens selv om Seidel tydeligvis jobber for systemets og sosialismens opprettholdelse, er det flere scener i filmen hvor det kommer frem at han er skeptisk til noen av de handlingene han beordres til å utføre. Også her identifiseres en indre og en ytre konflikt, men denne er mer skjult og vises ikke like tydelig som i tilfellet med Frank og Klara.

KILDER OG LITTERATUR

Flyktninghistorier: «Flukt» - serie med Leo Ajkic i hovedrollen

Karl Marx: Se filmen **DEN UNGE KARL MARX** om historien bak idealismen som førte til sosialismen

Fem filmer om Berlinmuren : Der Tunnel, Die Mauer, De andres liv, Goodbye Lenin